

Nowiny Raciborskie

Pismo dla ludu polsko-katolickiego.

«NOWINY RACIBORSKIE» z bezpłatnym dodatkiem «Gość Świąteczny» wychodzą trzy razy w tygodniu, w Poniedziałek, Środę i Piątek. Kosztują na kwartał na pocztę 1 markę 50 fen., z dostarczeniem w domu przez listowego 1 markę 74 fen. Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 25 fen. od jednolatomowego wiersza drobnego w dziale ogłoszeń, a 1 marki od dwulatomowego wiersza reklamowego.

Miejsce regulowania rachunku w Raciborzu. — W razie konkursu lub sądowego ściągania należności wszelki rabat ustaje.

Z parlamentu niemieckiego.

Oświadczenie pokojowe nowego kanclerza. — Niemcy i Austria proszą o natychmiastowe zawieszenie broni. — Nota do Wilsona. — Odroczenie parlamentu.

Z naprężeniem oczekiwał nie tylko Berlin, ale i cały naród niemiecki sobotniego posiedzenia parlamentu niemieckiego, na którym nowy kanclerz, książę Maksymilian badeński, miał wygłosić program rządu. Posiedzenie naznaczone było na godzinę 1, z powodu ważnych obrad zostało jednakowoż odroczone do godz. 5-ej. Posiedzenie historyczne zagał marszałek Fehrenbach, dając krótki pogląd na obecne położenie na polach walki i o wystąpieniu Bułgarii z czwórprzymierza. Następnie poświęcił kilka słów pożegnania ustępującemu kanclerzowi hr. Hertlingowi i powitał nowego kanclerza ks. Maksymiliana badeńskiego.

Głos zabrał teraz nowy kanclerz ks. Maksymilian badeński.

Mowa kanclerza.

Tylko fakt, że za mną jest przekonanie i wola większości narodu, daje mi siłę w obecnym ciężkim i poważnym czasie przejąć kierownictwo interesów Rzeszy. Decyzją moją ułatwiono mi przez wstąpienie do rządu kierujących przedstawicieli i mężów zaufania sfer robotniczych.

Program partii większości, na którym się opieram obejmuje najpierw przychylenie się do odpowiedzi dawniejszego rządu Rzeszy na notę Papieża z dnia 1. sierpnia 1917 r. i bezwarunkowe uznanie uchwały parlamentu z dnia 19. lipca tego roku. Uznaje on również gotowość przystąpienia do ogólnego związku narodów na podstawie równouprawnienia. Rozwiązanie

kwestii belgijskiej

widzimy w zupełnym przywróceniu Belgii, w szczególności w uznaniu jej niezależności i obszarów terytoryalnych. Dążyć będziemy również do porozumienia w sprawie odszkodowania. Dotychczas zawarte traktaty pokojowe

nie będą przeszkodą

do osiągnięcia zupełnego pokoju. Program dąży mianowicie, by w krajach bałtyckich, na Litwie i w Polsce utworzyły się reprezentacje ludu na szerokiej podstawie. Stosowne przygotowania popierać będziemy bez zwłoki przez ustanowienie administracji cywilnych.

W polityce wewnętrznej

zajalem jasne i silne stanowisko przez metody, które doprowadziły do utworzenia rządu. Na moją propozycję powołani zostali kierownicy partii większości na motywy bezpośrednich doradców. Jestem przekonany, że nie rozchodzi się tutaj o objawy przejściowe i że w czasie pokoju nie może się już utworzyć rząd nie opierający się na parlamencie i który z parlamentu nie wybierze mężów kierujących. Rozwój ten wymaga zmian prawnych przepisów konstytucyj, które umożliwią członkom parlamentu, o ile wstąpi do rządu, zatrzymać mandat poselski. Stosowny projekt do praw znajduje się w radzie związkowej i bezwzględnie przedłożony zostanie panom do uchwały.

Pamiętając na słowa cesarskie, musimy orędzie, przyszekające Prusom

demokratyczne prawo wyborcze

szybko i bez ograniczeń spełnić, nie wątpię, że państwa związkowe pójdą za pruskim wzorem. (Okłaski). Niezależnie od tego rozwoju rznie niewzru-

szenie federatywne podstawy Rzeszy, na mocy których poszczególni członkowie wewnętrzne życie konstytucyjne ustanawiają zupełnie samodzielnie. Prawo, którego również żądać może w całej pełni Alzacja i Lotaryngia.

W sprawie skarg o zastosowaniu prawa o obłożeniu

powiedział kanclerz, że z nadzwyczajnych kompetencji obecnie zrezygnować nie można, lecz zaprowadzony być musi inny stosunek władz wojskowych do cywilnych, który umożliwi, że zapatrywania administracyjnych władz cywilnych w sprawach niepełnie wojskowych a mianowicie na polu cenzury, stowarzyszeń i zebrań będą decydowały i że rozstrzygnięcia ostateczne podlegać będą władzy kanclerza Rzeszy. W tym celu wystosuje cesarz rozkaz do wojskowych dowódców i rozporządzenie cesarskie z dnia 1. grudnia 1916 niezwłocznie stosownie rozbudowane zostanie.

Z dniem 31. sierpnia 1918 r. rozpoczyna się nowy okres wewnętrznej historii Niemiec.

(Okłaski). Siła rządu, która ujawnia się w dążeniach o pokój, zależna jest od tego, że za nią stać będzie jednolita i niewzruszona wola narodu. Rząd niemiecki dążyć będzie przy pertraktacjach pokojowych do przejęcia w układy przepisów o ochronie robotników i ubezpieczeń tychże. (Okłaski).

MP. Jestem przekonany, że program nasz, którego przedstawiłem Wam zasady, porównanie z programami obcych rządów wytrzymać może. Bezpośrednia ważność mają konsekwencje, które rząd Rzeszy wyciągnął teraz. Więcej

jak 4 lata krwawych walk mamy poza sobą.

Mimo to zdecydowani jesteśmy za nasz honor i za naszą wolność i za szczęście naszych potomków jeszcze i dalsze ciężkie ofiary znieść. Na zachodzie tnczy się od miesięcy jedyna straszna walka, niszcząca ludzi. Dzieki nieporównanemu bohaterstwu naszych armii

nie złamano naszego frontu.

To dumne przeświadczenie pozwala nam z zaufaniem spoglądać w przyszłość, i właśnie dla tego przeświadczenia i przekonania jest naszym obowiązkiem utwierdzić się, ażeby krwawe i pełne ofiar walki

nie trwały ani dnia dłużej

ponad termin, w którym zawarcie honorowego pokoju możliwym nam się stanie. Oparty na zgodzie do tego powołanych w Rzeszy i zgodę równoległą z nami działających sprzymierzeńców

wysłałem w nocy na 5. października

za pośrednictwem Szwajcarii notę do prezydenta Stanów Zjednoczonych Północnej Ameryki, w której go proszę porozumieć się z wszystkimi wojującymi państwami

celem przywrócenia pokoju.

Nota ta przedłożona będzie dzisiaj lub jutro w Waszyngtonie. Wysłałem ją dla tego do prezydenta Stanów Zjednoczonych, ponieważ on w orędziu do kongresu z dnia 8. stycznia 1918 i w późniejszych obwieszczeniach, szczególnie w mowie wypowiedzianej w Nowym Jorku z dnia 27. września, ustalił program ogólnego pokoju, który przyjąć możemy jako podstawę układów.

Do czego dążę, to

uczciwy trwały pokój

dla całej ludzkości, i wierzę równocześnie, że i to jest równocześnie najsilniejszą obroną dobrobytu przyszłego naszej własnej ojczyzny.

Z wewnętrznym spokojem, który czerpie z czystego sumienia jako człowiek i sługa naszego narodu i który opiera się również na silnym zaufaniu do tego wielkiego wiernego i do każdej ofiary zdanego narodu i bohaterkiej armii, patrzę na wyniki pierwszej czynności, którą podjąłem jako kierujący maż stanu Rzeszy. Jakkolwiek wynik zabiegów będzie, wiem, że Niemcy silne, zdecydowane i jednolite stać będą gotowe

zarówno do pokoju, jak i do walki na życie i śmierć.

Mam nadzieję w interesie całej ludzkości, że prezydent Stanów Zjednoczonych propozycję naszą przyjmie, tak, jak my to rozumiemy. Wówczas otworzone będą drzwi do rychłego honorowego pokoju i pojednania zarówno dla nas, jak i dla naszych przeciwników.

Dyskusja nad odroczeniem parlamentu.

Po oświadczeniu kanclerza zabrał głos ponownie marszałek parlamentu Fehrenbach, i stwierdza, iż parlament godzi się na uchylenie propozycji pokojowej. Proponuje, aby parlament się odroczył i upoważnił marszałka do zwołania następnego posiedzenia.

Przeciwko propozycji marszałka zwraca się poseł Haase (niez. soc.) i stawia wniosek o rozpoczęcie dyskusji nad mową kanclerza w następny poniedziałek. Propozycja zawieszenia broni i wdrożenie natychmiastowych rokowań pokojowych uważa mówca jako fakt historycznego znaczenia światowego.

Następnie poseł Władysław Seyda, prezes Koła parlamentarnego, oświadczył: „My Polacy również sprzeciwiamy się odroczeniu parlamentu i wnosimy o natychmiastowe rozpoczęcie dyskusji o oświadczeniu p. kanclerza. M. P. Oświadczenie to, jak szczególnie ta okoliczność, że rząd Rzeszy niemieckiej stawia wniosek o pokój, godząc się na program pokojowy prezydenta Wilsona jako podstawę odpowiedzi (geeingete) do rokowań — to zdaniem naszym są fakty takiej doniosłości historyczno-swiatowej, że parlament ponad niemi nie powinien przechodzić bez szczególnego dyskusji natychmiastowej do porządku dziennego. Podnieść tylko pragnę, że pomiędzy warunkami pokojowymi Wilsona znajduje się szczególnie i ten, że niezależne państwo polskie ma być utworzone, obejmujące wszystkie kraje polskie z własnym wybrzeżem morskim. Rząd Rzeszy niemieckiej, przyjmując ten punkt jako podstawę do rokowań pokojowych, po raz pierwszy przyznaje, że dążności narodu polskiego do połączenia wszystkich polskich dzielnic w państwo niezależne są uprawnione.

Tu przerywa mowę marszałek Fehrenbach, zwracając uwagę, iż mówca przekracza granice dyskusji porządkowej.

Poseł Seyda mówi dalej: Właśnie chcę wskazać na związek wywodów moich z wnioskiem moim, sprzeciwiającym się odroczeniu parlamentu. M. P. Wszyscy odczuwają potrzebę pokoju trwałego. Parlament powinien przede wszystkim warunków takiego trwałego pokoju uważać za swój natychmiastowy obowiązek. Dlatego wydaje nam się koniecznym natychmiastowe szczególne omówienie mowy kanclerza i dlatego stanowczo sprzeciwiamy się odroczeniu parlamentu. (Brawo na łwach tołackich).

Wniosek marszałka przechodzi większością głosów przeciw głosom Polaków i niezawisłych socjalistów. Posiedzenie zakończyło się o godz. 6 wieczorem.

Nota do Wilsona.

Nota, wysłana za pośrednictwem rządu szwajcarskiego do prezydenta Wilsona brzmi:

Rząd niemiecki prosi prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki wziąć sprawę pokoju w swoje ręce, powiadomić o tej prośbie wszystkie państwa, prowadzące wojnę, i zaprosić je do wysłania pełnomocników celem podjęcia rokowań. Rząd przyjmuje oświadczenie prezydenta Stanów Zjednoczonych, wygłoszone w orędziu do kongresu z dnia 8. 1. 18 i jego późniejsze oświadczenia, zwłaszcza w mowie, wygłoszonej 27 września, jako podstawę do rokowań pokojowych. Celem uniknięcia dalszego krwi rozlewu, prosi rząd niemiecki o spowodowanie natychmiastowego zawieszenia broni na lądzie, wodach i powietrzu.

Maks książę badeniński,
kanclerz Rzeszy.

Podobną notę wysłał rząd austro-węgierski do prezydenta Wilsona za pośrednictwem rządu szwedzkiego.

Jak kanclerz Rzeszy w swej mowie zaznaczył, także rząd turecki podejmie krok podobny.

Nowe punkty Wilsona.

Według Biura korespondencyjnego, prezydent Wilson w wygłoszonej dnia 27 września w Nowym Jorku mowie (o której już donosiliśmy) streścił w następujących punktach rekojmie, w które pokój musi być wyposażony:

1) Sprawiedliwość, na której pokój ma być zbudowany, nie może znać uprzywilejowanych, lecz tylko równe prawa dla uczestniczących w nim ludów.

2) Żaden ze specjalnych interesów poszczególnych narodów albo grup narodów, nie może być uczyniony podstawą, którejkolwiek części umowy, o ile nie zgadza się ze wspólnym interesem wszystkich.

3) We wspólnej rodzinie związków narodów nie może być żadnych specjalnych traktatów.

4) Wewnątrz związku nie może być żadnych samolubnych kombinacji gospodarczych, żadnego stosowania bojkotu gospodarczego w jakiegokolwiek formie, wyjąwszy pełnomocnictwa udzielonego związkowi ludów, co do wymierzania kontroli kar gospodarczych, przez wyłączenie z rynków światła.

5) Wszystkie międzynarodowe układy i umowy wszelkiego rodzaju muszą być dosłownie zakomunikowane reszcie świata. Stany Zjednoczone są skłonne objąć pełny udział w odpowiedzialności za utrzymanie wspólnych umów i traktatów, na których pokój w przyszłości musi spoczywać.

PROTEST.

Zarządzenia wrocławskiej zastępczej komendy generalnej i władz policyjnych zakazujące przedstawień teatralnych, odczytów i zebrań w języku polskim, oznaczają wyraźny zamach na narodowość i język ojczysty ludu polskiego na Śląsku. Z wielkim żalem i oburzeniem ludność Śląska odczuwa tę ciężką krzywdę, która dla niej jest tem bolesniejszą, że po tak olbrzymich ofiarach w krwi i mieniu takiego postępowania się nie była spodziewała.

Krzywdę, jaka się dzieje ludowi polskiemu w tej przastarej dzielnicy piastowskiej, uważają za krzywdę własną wszyscy Polacy w zaborze pruskim. Uzasadnienie tych zakazów, że sztuki teatralne i odczyty nie są napisane w gwarze górnośląskiej, jest niedorzeczne, co wykazano już dobitnie ze strony miarodajnej i powołanej.

Jako przewodnicy i rzecznicy ludu polskiego na Śląsku nie możemy pozostać bez protestu na to niesłychane postępowanie władz. Odpieramy przeto stanowczo ten nowy zamach na narodowość, równoprawienie i mowę ojczystą Ślązaków oraz zamiar oderwania polskiej ludności na Śląsku od macierzy ogólnopolskiej!

Bytom, we wrześniu 1918.

Polski Komitet wyborczy Prowinc. dla Śląska.

Michał Wolski, aptekarz, Bytom. Józef Dreyza, dyrektor Banku, Siemianowice. — F. Orlicki, dyrek. Banku, Gliwice. Ks. prob. Kuczka, Wysoka, pow. oleski. Józef Rymer, Katowice. Dr. Leopold Skowroński, Bytom. Ks. prob. Jędrzejczyk, Boguszyce, powiat opolski. Franciszek Gabor, gospodarz, kontroler Banku, Koźle. Jan Kędziór, dyrektor Banku, Pszczyna.

Związek Kół śpiewackich na Śląsku, 87 Towarzystw śpiewu. Wydział okręgu VI Sokółów polskich na Śląsku, 22 Tow. gimn. »Sokoł« na Śląsku. Tow. młodzieży kupieckiej, Bytom, Gliwice, Zabrze, Opole, Katowice, Wrocław. Tow. samodzielnich kupców na Śląsku. Związek Tow. polskich kobiet na Śląsku. Grono adwokatów Polaków na Śląsku i lekarzy Polaków na Śląsku. Górnośląskie Tow. Przemysłowe w Bytomiu i Katowicach. Tow. elementarzystów polskich im. ks. Engla w Bytomiu. Tow. Pomocy naukowej na Śląsku. Grono redaktorów polskich na Śląsku. Grono Ziemian polskich na Śląsku. Ks. prob. Skowroński i 89 księży-Polaków, których nazwisk nie wymieniamy, aby ich nie narząca na szykanę rządu i niemieckiej władzy skupiej. Redakcje gazet polskich na Śląsku: »Dz. Śląski« w Król. Hucie. »Gazeta Ludowa« w Katowicach. »Gazeta Opolska« w Opolu. »Głos Śląski« w Gliwicach. »Górnoślązak« w Katowicach. »Katolik« w Bytomiu. »Kuryer Śląski« w Gliwicach. »Nowiny« w Opolu. »Nowiny Raciborskie« w Raciborzu. »Niwa Śląska« w Katowicach. »Polak« w Katowicach. Polskie Komitety wyborcze na powiaty: Bytom, Gliwice, Katowice, Kluczborek, Koźle, Król. Huta, Lubliniec, Olesno, Opole, Pru-

dnik, Pszczyna, Raciborz, Rybnik, Strzelce, Tarn. Góry, Zabrze. Grono mezoów zaufania na powiaty Syców i Niemodlin. Posłowie ze Śląska. Ks. Paweł Połpiech. Wojciech Sosniński, Paweł Dombek. Ks. prob. Brandys, Wojciech Korfianty. Koło polskie sejmowe: Radca Mizerski, prezes. Ks. prob. Styczyński, Wojciech Korfianty, Dr. Zygm. Seyda. Ks. prob. Łosiński, Dr. Zakrzewski, Dr. Fel. Niegolewski, W. Trampczyński, Sasz-Jaworski, Radca Dr. Kurzelewski i ks. prob. Witkowski. Koło polskie parlamentarne: Władysław Seyda, prezes. Dr. Stefan Łaszewski, zast. Wojciech Korfianty, sekretarz. Ks. Paweł Brandys, zastępca Ksiażę Ferdynand Radziwiłł, Dr. Leon Grabski, Ks. Piotr Dumajski, Ks. prałat Antoni Strycheł, Dr. Antoni Chłapowski, Stanisław Nowicki, Ks. Józef Kurzawski, Wojciech Sosniński, Paweł Dombek, Ks. Paweł Połpiech, Ks. prałat Kłos, Fr. Dzierżkrai-Morawski, Dr. Felicyan Niegolewski, Wojciech Trampczyński, Leon Czarlinski.

Pierwsze zerwanie pokoju brzeskiego.

Rząd sowieński wystosował do Turcji notę, w której oświadcza, że uważa układ pokojowy, zawarty między Rosją a Turcją w Brześciu Litewskim za zerwany i nieistniejący.

Nota stwierdza, że układem pokojowym z 3-go marca r. b. wytworzono między Turcją a Rosją nowe stosunki polityczne i terytorjalne. Artykuł IV, tego układu przyznawał ludności Kars, Ardahan i Batum prawo ustanowienia własnej władzy w porozumieniu z państwami sąsiednimi, w szczególności z Turcją.

W dalszym ciągu nota powiada, że Turcja układowi tego nie dotrzymała, gdyż wspomniane obszary zajęła brojnię; nota opisuje szczegółowo cały przebieg wypadków, oskarżając Turcję w ostry sposób o okrucieństwa, o to, że regularne wojska tureckie wspólnie z bandami zbójczymi rabowały i niszczyły wsie i miasta, należące do rzeczypospolitej rosyjskiej. Wobec protestów rosyjskich Turcja zapierała się wszystkiego, spędzając winę za te zajścia na nieregularne bandy miejscowe. Fakt, że w szczególności zajęcie brojne miasta rosyjskiego Baku przez regularne wojsko tureckie pod dowództwem Szewketabaszę, dowiodły, że twierdzenia tureckie były nieprawdziwe.

Końcowy, najważniejszy ustęp noty brzmi do słownie:

»Rząd otomański łamał przez sześć miesięcy nieustannie układ brzesko-litewski mimo wszelkich protestów rządu sowieńskiego. A obecnie ukoronował swe czyny zdobywając jedno z najważniejszych miast rzeczypospolitej rosyjskiej i zamieniając je w straszne gruzi. Rząd otomański okazał tem, iż układ brzesko-litewski, zawarty między Turcją a Rosją, utracił swą moc obowiązującą.

Rząd rosyjskiej socjalistycznej rzeczypospolitej federacyjnej jest zniwolony stwierdzić, że z powodu działań rządu otomańskiego układ brzesko-litewski, mający wskrzesić pokojowe stosunki między Rosją a Turcją, przestaje istnieć, nic nie znaczy.

(podp.) Czyczeryn.

SOBOWTOR GRIFFITHA

POWIEŚĆ Z ANGIELSKIEGO.

40) (Ciąg dalszy)

— Ida! Piękne imię! Ciekawam czy też ładna moja kuzynka? Więc oni tu z nami mieszkać będą, papo?

— Tu, w Dingle-house, myślisz?

I ojciec mój usmiechnął się mimowolnie.

— Wszak powiedziałeś, papo, że przybycie ich wpłynie na przyszłość moja.

— Zapewne, ale nie w ten sposób. Dingle house dla nas wystarczy, moje dziecko; lecz niedziwnym się bez wątpienia wydał w oczach wuja twego, który jest bogatym człowiekiem, a kuzynka twoja Ida będzie milionerka. Pan Pemberton wyraźnie to dale do zrozumienia w swoim liście, i sądzę, że daleka jest od niego myśl osiedlenia się w takim zapadłym kacie jak Wrottesley lub jego okolice.

Nie umiem wypowiedzieć do jakiego stopnia mnie zdumiał lekceważący sposób w jaki ojciec mój wyraził się o Wrottesleyu. Nigdy mi dotąd na myśl nie przyszło, żeby się czułem ścieśnionym w ograniczonej, i nieodpowiedniej dla siebie sferze. Pojąłem w tej chwili, że jakkolwiek dalekiem było od niego najbliższe uczucie zazdrości, to nadzwyczajne powrodozenie, które do wiadomości jego doszło, silniej mu dało uczuć własną jego ruinę. Wiedziałam, że zawód swój rozpoczął ze znacznym majątkiem i odpowiedniemu stanowiskiem. Nie wiedziałem wprawdzie z czem zaczął wuj Pemberton, lecz łatwo mi było odgadnąć, że nie posiadał takich przywilejów, gdyż inaczej byłbyśmy prędzej o nim usłyszeli, i zapewne nie z antypatią.

— Nie, nie. — mówił dalej mój ojciec. — Pemberton inne ma zamiary. Czy miałabyś ochotę mieszkać w Londynie, Andreo?

— W Londynie! — wykrzyknęłam ośniona, bo w owym czasie niebogate panienki z prowincji nie były przyzwyczajone do wycieczek do stolicy. Miałabym nasz wuj zamierzać w Londynie, gdzie mogłabym niekiedy odwiedzać moją kuzynkę? Czy to pisze w swoim liście?

— To i wiele innych rzeczy, moje dziecko; i ja bardzo się z tego cieszę dla ciebie. Twój wujaszek jest znośnym człowiekiem, Andreo, chociaż przed laty poróżniliśmy się trochę z sobą, w czym więcej może sam zawiniłem aniżeli on. A powrót jego do Anglii z majątkiem i objawiona chęć, aby dzieci siostry jego także korzystały z majątku tego mogły, uważam za bardzo pomyslnie dla was zdarzenie. W samej rzeczy, — dodał ze smętnym uśmiechem, — zdaje się, jak gdyby przybywał przekonać mnie najpotężniejszym ze wszystkich ludzkich argumentów, powodzeniem o słuszności swoich poglądów, i jednocześnie złagodzić choć w części smutne skutki własnych moich błędów.

Griffith podchwycił z żywością:

— Drogi ojciec, ani ja ani Andreo nie mamy prawa uskarżać się na to, co nazywasz twoimi błędami, i nie nadawać takiego znaczenia powodzeniu pana Pembertona, jeżeli mamy je za pomyslny dla siebie wypadek uważać.

Serce moje wtórowało słowom Griffitha, lecz nie osmieliłam się odezwać. Ojciec mój powstał i zaczął się przechadzać po pokoju z rekoma w tył założonemi. Po chwili zaczął znów:

— Dobrze, dobrze, na nic się nie przyda powracać do przeszłości, szczególnie kiedy się głupstw narobiło. A w straszniejszym ramionami, jak gdyby

się jakiegoś ciężaru pozbywał, dodał: — Znajdziecie się w położeniu zupełnie od dotychczasowego odmiennem, jeżeli wasz wuj spełni szlachetne zamiary, jakie w liście swoim do zrozumienia daje.

— Ah papo! — zawołałam bez zastanowienia, to może Griffith nie będzie już potrzebował w kantorze pracować?

— Cicho bądź, Andreo, — rzekł Griffith, — nie doręczności przecież. Taka zmiana w położeniu naszym zająć nie może. Pan Pemberton najzupełniej ma zapewne chęć, pragnie, aby była towarzyszką córki jego i dziełła wszystkiej tej przyjemności, lecz nie może chcieć zmienić całego naszego sposobu życia, a chociażby chciał nawet, toby nigdy nie nastąpiło. Nie powinniśmy liczyć na nic więcej, jak tylko na przyjemność pozyskania nowych stosunków rodzinnych, i nowego w życiu zajęcia, dopóki nie przyjedzie pan Pemberton i nie poznamy go.

— Masz zupełną słuszność Grifficie, — potwierdził mój ojciec. — Próżna byłoby rzeczą obliczać następstwa tego niespodzianego odnowienia stosunków pomiędzy mną a Pembertonem po tyloletnim rozłączeniu, a tak daleko sięgające przypuszczenia jak Andrei do zawodów tylko doprowadzić mogą. Dałbym wam do przeczytania list wuja waszego, gdyby nie to, że część jego jest ściśle poufna i wyłącznie dla moich przeznaczoną oczu. Zresztą, w przyszłym miesiącu mam otrzymać od niego ważne papiery, a w początku następnego zamierza odpłynąć do Anglii, dzień w którym opuszcza Australia zależeć będzie od wyboru okrętu. Stanawszy na ziemi angielskiej, najpierw tu przyjeżdża.

— Tu! — wykrzyknęłam. — Wszak powiedziałeś, papo, że Dingle-house nie jest stosownym dla nich miejscem? (Ciąg dalszy nastąpi.)

W...
W...
1)...
zarska...
wiadom...
znajdu...
czego p...
2)...
okupow...
prawd...
Kwest...
wszede...
3)...
dni w...
4)...
nie sta...
stwow...
E...
Na...
kiego...
skusya...
w dniu...
pokoju...
podcze...
szło d...
Na...
koju...
związ...
trybun...
zmian...
reszta...
wszede...
rodow...
w An...
wresz...
polski...
U...
niu G...
P...
we w...
skiego...
skiego...
przew...
ska z...
wielki...
kongre...
we po...
Ne...
akcent...
słowa...
gnieły...
Wilson...
nia, a...
czecho...
Pewie...
go z...
bosła...
przed...
rzucił...
chybil...
P...
nie z...
P...
zdrad...
czajac...
rzeńca...
słusz...
W...
odpier...
sprzy...
P...
ulabir...
rodow...
nia s...
miedz...

Warunki bułgarskiego rozejmu.

Warunki pokojowe, stawione przez ententę Bułgarii, są następujące:

1) Demobilizacja armii bułgarskiej; armia bułgarska ograniczona zostaje do jednej, podług innych wiadomości do dwóch dywizji. Wojska bułgarskie, znajdujące się na zachód od południka, przechodzącego przez Skoplje, poddają się koalicji do niewoli.

2) Ewakuacja wszystkich obcych terenów, okupowanych od roku 1915. Jednakże Bułgaria prawdopodobnie otrzyma Dobrudżę aż do Kobani. Kwestya macedońska rozstrzygnięta będzie na powszechnym kongresie pokojowym.

3) Wymarsz z Bułgarii w ciągu czterech tygodni wszystkich Niemców i Austryaków.

4) Zagwarantowana zostaje nietykalność granic starej Bułgarii, a także zwierzchność państwowa Bułgarii.

Burdy w parlamencie austriackim.

Na drugim posiedzeniu parlamentu austriackiego ubiegłego tygodnia rozpoczęła się ogólna dyskusya nad mową premiera Hüsaraka, wygłoszoną w dniu zwołania nowej sesyi, oraz nad wnioskami pokojowymi poszczególnych stronnictw, przyczem podczas przemowy posła czeskiego Stanka przyszło do wielkiej burdy.

Najpierw socjaliści niemieccy domagali się pokoju na następujących warunkach: Utworzenie związku narodów, wyrzeczenie się aneksyi i kontrybucyi, odbudowa Serbii, Czarnogórze i Belgii, zmiana traktatów pokojowych brzeskiego i bukarzeskiego, ponowne uregulowanie sprawy wschodniej na podstawie prawa samookreślenia narodów i rozwiązanie sporów narodowościowych w Austro-Węgrzech na tej samej podstawie, a wreszcie rozstrzygnięcie sprawy polskiej przez polskie zgromadzenie narodowe.

Ukraińcy zaprotestowali przeciwko przyłączeniu Galicji wschodniej do Królestwa Polskiego.

Posłowie polscy Daszyński, Głabiński i Tertil we wnioskach swoich żądali w imieniu narodu polskiego przywrócenia niepodległego państwa polskiego, złożonego ze wszystkich ziem polskich z przeważającą ludnością polską, szczególnie zaś Śląska, z dostępem do morza, oraz udziału przedstawicieli narodu polskiego we wszechświatowym kongresie pokojowym, który ma rozstrzygnąć sprawę polską.

Następnie poseł czeski Stanek rozwinął praktycznie solidarność Czechów, Polaków i Jugosłowian. Oświadczył on, że pokój może być osiągnięty jedynie tylko drogą przyjęcia 14 punktów Wilsona. Gdy mówca w toku swego przemówienia, atakując gwałtownie Niemcy, bronił legionów czecho-słowackie, doszło do gwałtownej wrzawy. Pewien socjal-demokrata czeski rzucił teką jednego z ministrów, zabrana z ławy ministerjalnej, na posła niemieckiego Teufła, który nazwał mowę poprzedniego mówcy łotróstwem. Inny poseł czeski rzucił na Teufła przedmiot stalowy, jednakże chybił.

Prezydent parlamentu wyraził swoje ubolewanie z powodu tego wypadku.

Poseł Waldner napiętnował mowę Stanka jako zdradę i bezwzględne rozbiłanie państwa, oświadczając: wytrwamy razem z naszymi sprzymierzeńcami we wspólnej walce obronnej, świadomi słuszości naszej sprawy.

W końcu jeszcze prezes ministrów Hussarek odparł z oburzeniem wycieczki Stanka przeciw sprzymierzeńcowi Austrii.

Przed zakończeniem posiedzenia poseł polski Głabiński wreczył wniosek o zwołanie międzynarodowego kongresu pokojowego, celem rozwiązania sprawy polskiej wspólnie z innymi sprawami międzynarodowymi.

WOJNA.

Oredzie cesarza do armii i marynarki.

Cesarz wydał, jak urzędowo ogłaszają, do wojska i marynarki następujące oredzie:

Do wojska niemieckiego i niemieckiej marynarki!

Od miesiący nieprzyjacieli zużywając olbrzymich sił, strzają przeciwko naszym siłom. W zapasach, trwających tygodnie, często bez spoczynku, musicie wytrwać i stawiać czoło liczebnie przeważającym nieprzyjaciolom. W tem tkwi cała wielkość zadania, które wam postawiono i które spełnicie. Wojska wszystkich szczepli niemieckich spełniając swoją powinność i po bohatersku bronią ojczyznę na obcej ziemi. Ciężko jest stanowisko mej floty, aby swę znaczenie uwydatnić wobec połączonych nieprzyjacielskich sił morskich, i niezmordowana swa pracą wspierać armię w jej cięż-

kiej walce. Oczy ojczyzny pełne dumy i podziwu zwrócone są na czyny wojska i marynarki. Wyrażam wam moje i ojczyzny podziękowanie. Pośród najcięższych zmagañ zalał się front macedoński. Wasz jest niezłomny i takim będzie nadal. W porozumieniu z naszymi sprzymierzeńcami zdecydowałem się do ponownego zaofiarowania nieprzyjacielowi pokoju. Lecz podamy rękę tylko do honorowego pokoju — to winni jesteśmy bohaterom, którzy życie swe poświęcili za ojczyznę, to winniśmy naszym dzieciom. Czy nastąpi spokój oręża, — jest pytanie. Do tego czasu nie powinniśmy ustawać, musimy, jak dotąd, wyteżyć wszystkie siły, by niezmordowanie wstrzymać szturm nieprzyjaciela. Chwila jest poważna. Ufając w nasze siły i Boga łaskawą pomoc, czujemy się dosyć silnymi, aby naszą kochaną ojczyznę obronić.

Wilhelm I. R.

Szkice strategiczne.

W piątym i szóstym dniu bitwy narodów na froncie zachodnim centrum ciężkości walk przeniosło się na północ, pomiędzy Cambrai a morze Północne.

Foch zastosował tu metodę taktycznych kleszczy, atakując pozycje niemieckie ukosnie od Ypern i Dixmuiden w ogólnym kierunku na Roubaix i od linii Aubigny-Cambrai na stacye Amend; w razie powodzenia odcina północny ząb kleszczy okrąg miasta Kille, a południowy — miasta Douai, cały zaś pas frontu pomiędzy Armentieres a drogę z Arras do Douai, długości 60 km., wpada w ręce atakującego bez walki.

Pomyślnie natarcie od Ypern na Commines przybliżyło Belgijczyków o 12 km. do Lille. Walki toczą się obecnie w dolinie rzeki Lys.

Pod Cambrai potężny napór angielski napotyka zacięty opór Niemców, którzy tu biją się na głównej pozycji Hindenburga; wętem obrony jest widocznie rejon miasta, gdyż, pomimo zdobycia przez Anglików zachodnich przedmieść, Niemcy wciąż bronią się w samem Cambrai. Atakujący sforsował na południe od miasta w kilku miejscach kanał Szeldy; pogarsza to bardzo położenie obrony, gdyż z chwilą zbudowania na kanale mostów będą do ataku uruchomione czolgi, ta najstraszniejsza broń zaczepna.

Dalej na południe manewr i bój w ciągu dni ubiegłych nie miał tak wyraźnego charakteru. Z komunikatu rządowego dowiadujemy się, że front niemiecki cofnięto w spokojny odcinek na wschód od stacyi St. Quentin i bliży obecnie ku Merthencourt nad Oisę; zyskali zatem Anglicy na tym froncie miasto St. Quentin, dotychczasowy węzeł obrony danego odcinka, zaciecie do niedawna brzońony, i dziesięć kilometrów frontu, jakiej głębokości — nie wiadomo. Cofnięto również części frontu na pozycje tyne, na północ-zachód od Reims i w lesie argońskim.

Rozejm wojskowy aliantów z Bułgarią jest faktem dokonany; z telegramów wiemy, że mocarstwa centralne nie dają za wygraną i skierowały posiłki ku Sołii.

Stwarza to nader ciekawą sytuację strategiczną. Jeżeli państwa centralne chcą utrzymać w swem posiadaniu wpływ na Bułgarię, Serbię i Czarnogórę, a także najdogodniejsze połączenie kolejowe z Turcją przez Nisz, wypadnie im z chwilą koncentracji rozpocząć akcję zaczepną na południe od linii Sofia-Nisz. Nie może być mowy w danej sytuacji o zbudowaniu spójnego frontu strategicznego; brak na to sił i czasu, wojna zatem wróci na razie do dawnego charakteru polnych manewrów i walk, których wynik zależy będzie od stosunku sił, talentu dowódczwa i dzielności armii.

Sofie dzieli od Strumicy, zajętej przez Anglików, jeszcze 150 km., nie przesadza to jednak linii rozwinięcia frontu armii niemieckiej. Zależy ona będzie od tego, czy ku chwili zbrojnego spotkania będą mieli Niemcy dostateczne siły.

Sojusznicy naturalnie spieszą również w kierunku Sofia-Nisz; stwarza to istny wyścig, o którego rezultatach dowiemy się dopiero za dni kilka, o ile naturalnie nie zaidą wypadki natury politycznej, które wpłyną na decyzje strategiczne.

Drugie rozwiązanie sytuacji bałkańskiej ma charakter obrony; rezygnując z półwyspu bałkańskiego — z wyjątkiem Turcyi — stworzyć wal obrony od morza Adryatyckiego do Dunaju i wzdłuż rzeki do ujścia. Jest on łatwiejszym do wykonania, posiada jednak słabą stronę — niepewność na tyłach neutralności Rumunii.

Generał Michaelis.

Bombardowanie Chalons sur Marne.

„Havas” donosi: W nocy na srode o godz. 8 1/2 i o godz. 11 niemieccy lotnicy rzucili bomby na Chalons sur Marne. Pewna ilość bomb ugodziła w szpital. Około 60 chorych zostało zabitych i rannionych.

W oczekiwaniu ataku niemieckiego.

Z nad granicy szwajcarskiej donoszą do „Köln. Zig.”: Współpracownik wojskowy dziennika „Radikal” uważa za niewykłuczone, iż na froncie zachodnim, byd może w Szampani, nastąpi wielki atak masowy, poprowadzony ze strony niemieckiej. Atak ten może poćciagnąć za sobą nie tylko powstrzymanie pochodu koahantów, lecz nawet zmusić ich do odwrotu. W każ-

dym razie ogólne położenie Niemców nie jest takie, aby podobny plan można było uważać za niewykonalny.

Wzrost przeciwrrewolucyi w Rosyi.

Do kopenhaskiej „Nationaltidende” donoszą z Moskwy, że opinia przeciwrrewolucyjna w Rosyi z wielką hacznoscia śledzi rozwój wypadków na Bałkanach, po których obiecuje sobie ogólnego przewrotu stosunków także w Rosyi. Kadeci październikowcy i rewolucyjnie usposobieni chłopci poczynają rozwijać ruchliwszą działalność agitacyjną celom przyspieszenia w kraju ostatecznej likwidacyi bolszewików. Zresztą nawet ci ostatni namyślają się, jak świadczyć artykuły „Izwestii”, nad ewentualną zmianą przyszłej taktyki.

Zniszczenia w Bułgarii.

Z Berna donoszą, że według wiadomości Havasa cofające się bułgarskie wojska niszcza za sobą całe wsie i drogi. Wojska koalicji mają pochod z tego powodu utrudniony.

Po zajęciu Damaszku.

Korespondent wschodni gazety włoskiej „Stampa”, donosząc o zajęciu przez Anglików Damaszku podnosi, iż nie oznacza to bynajmniej jeszcze kapitulacyi wojskowej Turcyi. Ta ostatnia może się jeszcze bronić dość długo i dość uporczywie, o ile chodzi o względy czysto wojskowe. Jeżeli do względów tych nie przystąpią pobudki natury politycznej, to trzeba liczyć się z zaciętym oporem militarnym Turków. Lecz o istotnych stosunkach wewnętrznych w Turcyi na razie nie może stwierdzić nic pewnego lub ścisłego.

Sprawozdanie niemieckie.

(wtó.) Główna kwatera 7 paźdz. Wojna na zachodzie. Armia następcy tronu Rupprechta. We Flandryi i pod Cambrai dzień spokojny.

Armia Böhna. Na północ od St. Quentin trwają ciężkie walki od połowej września bez przerwy dalej. Mimo powtórnego użycia świeżych sił nie zdołał nieprzyjacieli tu dotychczas osiągnąć większych sukcesów. Także wczoraj złamały się jego ataki, podejmowane przed południem na północ-wschód od Le Catelet i po obu stronach Mossin, a po południu na szerokim froncie na północ od St. Quentin. Nieprzyjacieli, który nad kanałem Somme zrazu w kierunku na Passigny le Petit zyskał na terenie, został przez skuteczne kontrataki i nocne przedsięwzięcia znowu na Romancourt odrzucony wstecz.

Armia niemieckiego następcy tronu. Nieprzyjacieli postępowal ostro na nasze nowe pozycje nad Aisną i Suippa pomiędzy Pontfaveret a Baxacourt i częstokroć atakował takowe. Walki toczyły się pod Pontfaveret, Berry au Bac, po obu stronach drogi Le Catelet i pod Baxacourt. Nieprzyjacieli został wszędzie odparty. W kilku miejscach stanęły małe oddziały na północnym brzegu Suippy. Wielkimi siłami zaatakował przeciwnik nad Arnes i na zachód od St. Etienne. Jego ataki pozostały w naszych kontratakach bez rezultatu. Na froncie bojowym w Szampanii nastąpiła wczoraj, po 10 dniowych zaciętych walkach przerwa w boju. Na wschód od St. Quentin, pod Orfeuil i Autry zostały ataki częściowe, na wielu miejscach reszty frontu silniejsze ataki wywiadowcze nieprzyjaciela odparte.

Armia Gallwitz. Pomiędzy Argonami a Moza podejmował Amerykanin w dalszym ciągu swoje ataki. 147 pułk piechoty general-feldmarszałka Hindenburga, który już na zachód w skutecznej obronie i w ataku rozstrzygająco dopomógł uniemożliwić przełamanie nieprzyjaciela, odparł nieprzyjaciela na wzgórzach na wschód od Aire. Gefreiter Kleinowski odznaczył się przytem bardzo. Punkt ciężkości nieprzyjacielskich ataków spoczywał także wczoraj na pozycjach po obu stronach drogi prowadzącej z Charpentry do Romagne. Od kilku dni walczące tam pułki alzackie i westfalskie złamały kilkakrotnie napór nieprzyjaciela. Amerykanin ponosił najcięższe straty.

Pierwszy gen. kwatermistrz, Ludendorff.

— Ponowne ustąpienie Kucharzewskiego? Gazety warszawskie donoszą, iż utworzenie gabinetu nie przyszło do skutku, ponieważ minister spraw wewnętrznych Srecki żądał, aby do gabinetu powołano także członków lewicy i Rada stanu została odpowiednio powiększona. W zasadzie godził się na to Kucharzewski, lecz oparł się natychmiastowemu przeprowadzeniu tych postulatów. Wskutek tego Kucharzewski podał się do dymisyi. Jako jego następców wymieniają Mikołowskiego, Pomorskiego, Świerzyńskiego i burmistrza Chmielowskiego.

„Kancelarz pokoju”

Duńskie gazety nazywają nowego niemieckiego kancelerza Rzeszy kancelerzem pokoju. Podkreślają one przy tej sposobności dawniejszy jego interwiew z przedstawicielem oficjalnego biura Wolffa (z dnia 15 lutego b. r.), gdzie książę Maks badenski rozwdził się obszernie nad podstawami

Temnego trwałego pokoju światowego. Za 10 lat w Danii wierza, iż jako kanclerz królewski doprowadzi sprawę pokojową do pomyślnego rezultatu.

Wicemarszałek parlamentu.

Wskutek nominacji Scheidemanna sekretarzem stanu, parlament będzie musiał wybrać nowego wiceprezesa z Iona partii socjaldemokratycznej. Kandydatem jest tu przedewszystkiem poseł Ebert.

Zmiana prawa o stanie obłątienia.

„Voss. Zig.“ dowiaduje się, iż w najbliższych dniach zostaną prawo o stanie obłątienia i przepisy cenzurowe przez orędzie cesarskie zmienione.

Stanowisko narodowych liberalów.

Rokowania pomiędzy narodowymi liberalami i partiami większości zakończyły się pomyślnie. Narodowi liberalowie zdecydowali się brać udział w nowym rządzie, nie wiadomo tylko jeszcze, który z nich obejmie urząd ministerialny.

Tisza o nocie do Wilsona.

Na zebraniu kongresu reform w Budapeszcie mówił hr. Stefan Tisza w piątek wieczorem wobec swych przyjacieli o położeniu zagranicznym co następuje:

„Zdrada Bułgarii i położenie na froncie zachodnim skłoniły nas wspólnie z Niemcami do podjęcia kroku pokojowego. Wysłaliśmy do Wilsona notę i zapowiedzieliśmy w niej przyjęcie jego 14 punktów. Starać się będziemy o udzielenie narodom żyjącym na Węgrzech możliwości autonomii. Teren austriacki, zdobyty przez Włochy, ma przypaść Włochom. Część Galicyi odstąpione zostaną nowej Polsce.

Co do włości o Śiedmiogórze oświadczył hrabia Tisza: Na granicy rumuńskiej poczyniono wszystkie militarne przygotowania, tak że z tamąd nie można spodziewać się niespodzianek.

Odmowna odpowiedź Francji.

(wtb.) Wobec najnowszych propozycji pokojowych państw centralnych przynosił agencja Havasa dłuższe oświadczenie, w którym powiedziano pomiędzy innymi: Propozycja Niemiec i ich sprzymierzeńców, domagająca się zawieszenia broni i natychmiastowego wdrożenia rokowań pokojowych jest ukartowanym manewrem państw centralnych i częścią ofensywy pokojowej. Jakkolwiek rząd francuzki urzędowo nie zajął jeszcze stanowiska, to orzeczenie nie trudno przewidzieć, jakiego przyjęcia u niego dozna. W obecnych warunkach odpowiedź może brzmieć tylko: nie. — Oświadczenie kończy się słowami: Nie prowadzi się układów z nieprzyjacielem na ziemi zajętej ojczyzny.

Pierwszy uniwersytet ukraiński.

W Kijowie odbyła się w niedzielę, 6-go b. m. uroczystość otwarcia pierwszego uniwersytetu ukraińskiego w obecności hetmana i licznych przedstawicieli władz.

Belgia wyrzeka się neutralności.

Rząd belgijski powiadomił gabinety państw koalicji, że po wojnie wyrzeka się jakiegokolwiek rodzaju neutralności i zastrzega sobie swobodę zawierania sojuszków. Gabinet państw koalicji godzą się na to stanowisko Belgii.

Sobranie godzi się na zawieszenie broni.

Tajne posiedzenie platkowe sobrania (sejmu) bułgarskiego trwało 5 godzin. W końcu przyjęto jednogłośnie rezolucję, wyrażającą zgodę na postępowanie rządu w sprawie zawieszenia broni i rokowań pokojowych. — Malinow podał się z całym gabinetem do dymisji, lecz król Borys nie przyjął jej.

Ustąpienie Talaat Paszy?

W berlińskich kołach parlamentarnych krąży pogłoska, iż wielki wazyr turecki Talaat Pasza podał się do dymisji. Potwierdzenia pogłoski brak jeszcze.

Uroczystość koronacyjna w Sofii.

W piątek odbyła się w Sofii uroczystość wstąpienia na tron cara Borysa w obecności wszystkich ministrów, generalicyi, oraz posłów państw dotychczas sprzymierzonych, Niemiec i Austro-Węgier. Po zaprzysiężeniu konstytucyj przez króla nastąpiło składanie hołdu przez naród, przyczem nowy król wygłosił przemowę do zgromadzonego na zamku ludu.

O program Wilsona.

Północnowa „Nord. Allg. Zig.“ pisze: „Kön. Zig.“ sądzi, że pomiędzy programem partii większości a programem prezydenta Wilsona istnieje pewne różnice. Wobec tego oświadczyć należy z całą stanowczością, iż rząd niemiecki i większość parlamentu przyjęli cały program Wilsona bez wyjątków i z wyjątkami za podstawę do rokowań.

Straszna eksplozja w Ameryce.

W Morgan pod New Jersey nastąpiła w piątek rano eksplozja w magazynie granatów. Wstrząszenie zauważono na daleką odległość. Z powodu unoszących się w górę iskieł zagrożone są również układy amunicji w sąsiedztwie. Wskutek czego władze nakazały opróżnienie wszystkich miast w 10 milowym obwodzie. 60 000 mieszkańców ratowało się ucieczką. Wybuch słychać było w Nowym Jorku. 94 osób zostało zabitych, 180 rannych.

Z bliska i z daleka.

— Stusne rozporządzenie. Sekretarz stanu w wojennym urzędzie żywnościowym Waldow, wydał do podległych mu urzędów i Towarzystw wojennych rozporządzenie, w którym powiedziano między innymi: „Narzuconą narodowi niemieckiemu gospodarce żywnościowa z jej przymusem i ostrym mieszanem się w prawa jednostek, im dłużej trwa, tem dotkliwiej uczuwa się jako uciskający ciężar. Jest zatem najprędniejszym obowiązkiem wszystkich urzędów, którym powierzono gospodarce żywnościową, aby ile możności starały się ludności ten ciężar uczynić znośniejszym.

Potrzebna jest zwłaszcza gotowość do pomocy i wyrozumiała uprzejmość.

Nader liczne rozporządzenia i wielka liczba powstałych podczas wojny urzędów utrudniają ludności bardzo dostosowanie się do ustawodawstwa wojennego. Jest zatem obowiązkiem urzędów, biorących udział w wykonywaniu tych rozporządzeń, z gotowością do pomocy uwzględniać życzenia ludności, dotyczące informacji o treści i sensie przepisów. Petentów, którzy nie znają właściwej drogi dla załatwienia ustnych wniosków, nie należy odprawiać, lecz trzeba im wskazać urząd kompetentny. Mylnie adresowanego wniosku nie należy odsłać do wnioskodawcy, lecz postać go trzeba do właściwego urzędu i donieść o tem wnioskodawcy.

— Konfiskata przedzy ze sztucznej wełny. Od 1. b. m. obowiązuje rozporządzenie o konfiskacie przedzy tkackiej, trykotowej i włóczkowej ze sztucznej wełny. Wyjątek stanowi przedza znajdująca się w domach prywatnych albo przedsiębiorstwach w celu jej przerobienia i przedza, która przy wejściu w życie tego rozporządzenia znajduje się już w handlu detalicznym. Rozporządzenie można przeczytać w landraturze, magistracie albo biurze policyjnym.

— Zakaz wyrzucania papieru i tektury do śmietnika. W śmietniku gnie codziennie mnóstwo papieru i tektury. W razie zbierania i osobnego przechowywania odpadki papieru i tektury które się obecnie wyrzuca, mogłyby służyć jako surowce do przerobienia. Sposobność zużytkowania nagromadzonego papieru i tektury jest w miejscach zbioru odpadków i w handlu. Oprócz tego śmieci wskutek wrzucania do nich papieru i tektury jest znacznie więcej i przez to utrudnia się ich wywóz. Rozpo-

ważenie zastępczego generała komendującego V. korpusu armii zakazuje pod zagrożeniem kary w miastach gdzie zarząd miejski każe wywozić śmieci, wrzucać do nich papier; (także gazety, czasopisma, książki), tektury i odpadki albo resztki papieru lub tektury. Jeżeli służbie powierzone wyrzucanie śmieci, natenczas ja może spotkać kara. Jednak pracodawcy mogą podlegać karze, jeżeli nie byli dosyć staranni w nadzorze.

— Przepalanie ziemniaków podczas kampanii 1918—19 r. Wedle rozporządzenia stanu wojennego urzędu żywnościowego z dnia 2 września 1918 r. w gorzelniach rolniczych przepalać wino w bieżacej kampanii tyle ziemniaków własnego sprzętu, ile potrzeba na wyprodukowanie przeciętnego wawru, oznaczonego na rok 1918-19, licząc po 18 centarów ziemniaków na 17 hl. czystego alkoholu.

Racibórz. (Nieszczęście). Syn tapetnika Gawantki, liczący lat 15, będący zatrudniony w narożnym domu przy ul. Długiej, wypadł z okna z drugiego piętra na kamienny bruk, wskutek czego tak ciężkie odniósł okaleczenie, że niebawem skończy. Kolejarz Kroker z Ostrogu wpadł wskutek nieszczęśliwego wypadku pod pociąg ciężarowy, którego koła odcięły mu głowę od tułowia.

Cisak pow. kozielski. (Pożar). W obejściu wdowy Planetorzowej wybuchł pożar, który zniszczył dom i stodołę. W Licheniu zgorzał dom i stodoła ze zbożem gospodarza Stolorza.

Chełm pow. pszczyński. (Bezczelność złodzieja). Jakiś złodziej włamał się do stodoły inwalidy Synowca Józefa, któremu skradł 3 duże worki żyta. S. powstała stąd wielka szkoda. Poszkodowany Józef Synowiec wyznaczył 10 mk. nagrody za wyśledzenie złodzieja i wykrycie skradzionego żyta.

Poznań. (Jak bojkotują Polaków!) „Kuryer Pozn.“ zamieszcza tajny okólnik, zatytułowany „Betritt Hotel Roma“, datowany z Poznania pod dniem 31-go sierpnia 1918 roku a podpisany: Deutscher Wirtschaftsbund von Kitzing. Dr. Wilms. Oberbürg.

Pismo to skierowane do Niemców, aby utworzyli spółkę w celu wykupienia hotelu „Roma“, albowiem mógłby wpaść w ręce Polaków. Potrzeba na to przedsiębiorstwo 488.000 mk. na co państwo miałoby dostarczyć 200 000 marek.

Jak widzimy, to burmistrz Poznania przykładem reki do bojkotowania Polaków, chociaż jak stwierdza „Kur. Pozn.“ nie wiadomo nic o zamiarze kupna hotelu wzmiankowanego przez Polaków. I rząd ma na to dać pieniędzy, oczywiście wpływających z podatków, które i Polacy płacić muszą. Nie ma to, jak równouprawnienie pruskie.

Redaktor odpowiedzialny: Józef Pałędzki w Bytomiu. — Nakładem „Nowin Raciborskich“ w Raciborzu. — Drukłem „Katolika“, sp. wydawn. z ogr. odpow. w Bytomiu.

Bank Ludowy

spółka zapisana z nieograniczoną poręką

w Raciborzu, ul. Panieńska 16

Telefon 187. (we własnym domu) Telefon 187.

oraz filia

we Wodzisławiu, Rynek nr. 7

przyjmuje depozyty (oszczędności)

placąc od nich 2 do 3%, procent wedle wypowiedzenia od dnia wpłacenia;

udziela pożyczek wekslowych

przy kwartalnej odpłacie sumy 1/100 po 5 procent;

reguluje hipoteki;

dyskontuje weksle kupieckie

i zw. prima weksle;

urządza konta bieżące

dla kupców i przemysłowców.

Z powodu ubytku urzędników przez wojnę będzie Bank aż do końca wojny otwarty dla Publiczności w dni powszednie

tylko od godz. 8 rano do godz. 12 w połud.

Godziny Adoracji
Najśw. Sakramentu
dla
diecezyi wrocławskiej
polecają
Nowiny Raciborskie
Racibórz.

Siły chrestne
z polsk. napisami polecają
„Nowiny Raciborskie“.

KSIAZKI
POWIEŚCIOWE
BIBLIOTEKA KATOLIKA
ORAZ
POLSKIE ELEMENTARZE
POLEGAJA
NOWINY RACIBORSKIE
RACIBORZ